

Скопски саем на електронски уметности
- SEAFair 2010-
Апаратот на животот & смртта
4– 20 октомври, Скопје

СКОПСКИ САЕМ ЗА
ЕЛЕКТРОНСКИ УМЕТНОСТИ
SEAFair 2010
АПАРАТОТ НА ЖИВОТОТ И СМРТТА

EURO
BALCAN

UT

CEI

ОТВОРАЊЕ НА ИЗЛОЖБА:
5.10. 2010, 20:00ч.
ИЗЛОЖБА:
5.10 - 20.10. 2010
Музеј на Современа уметност
КОНФЕРЕНЦИЈА:
06 - 07.10. 2010, 17:00ч.
Музеј на Современа уметност
БИОТЕХНОЛОШКА РАБОТИЛНИЦА:
04 - 07.10. 2010
Микробиолошка лабораторија на Институт за биологија, Скопје

I. БИО-ТЕХНОЛОШКА УМЕТНИЧКА РАБОТИЛНИЦА

(Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Природно-математички Факултет,
Институт за биологија, Лабораторија за молекуларна биологија)

Работилницата треба да послужи како теоретски и практичен вовед во создавањето на биотехнолошка уметност. Програмата е составена за да им понуди на учесниците висок опсег на лабораториски вештини и за да поттикне во нив концепти кои се релевантни за пошироките етички и философски интереси во биотехнологијата. Работилницата вклучува вовед во лабораториската работа и пракса во поглед на биотехнолошката уметност.

Работилницата има за цел да покрие неколку области и методи за анализа на РНК/ДНК и протеински анализи како што се: ДНК/РНК екстракција, Саутерн блот анализа, PCR, RT-PCR, ASO хибридизација, RFLP метод, SSCP, DGGE, секвенцирање, клонирање, продукција на рекомбинантни емзими, хроматографија, анализа на микрочип, анализа на микроРНК, 2D and 2D-DIGE техники итн.

15 уметници од Македонија и Централна и Источна Европа ќе земат учество во Био-тек уметничката работилница.

Дати: понеделник 4 – четврток 7 октомври, 2010 година

Содржина и распоред на Биотек уметничката работилница

1 Ден		4 октомври 2010	
9.30-10.00	Регистрација и пречек		
10.00-11	Утринско кафе/чај и прошетка низ просториите		
11-12.30	Ориентација во лабораторија и запознавање со опремата		
12.30-13.00	Пауза за кафе		
13.30-15.30	Предавање: Наследството на Мендел и реструктурирање; Структура и функција на ген; Методи засновани на нуклеинска киселина		
2 Ден		5 октомври 2010	

10-11	РНК и ДНК екстракција и ДНК земање на отпечатоци
11-11.30	Утрински чај tea
11.30-13.00	PCR, ACO Хибридизација, SSCP, DGGE, Хроматографија, Техники на култивирање на клеточни култури, генетско клонирање.
13 – 13.30	Пауза за кафе
13.30-15.00	Концептуална подготовка на био-тек уметнички проекти и практична работа

3 Ден   6 октомври 2010

10-13.00	ДНК клонирање и ДНК сенквенцирање
13-13.30	Пауза за кафе
13.30 - 15.00	Практична работа со био-тек уметнички проекти

4 Ден   7 октомври 2010

10-13.00	Практична работа со био-тек уметнички проекти
13.00-13.30	Пауза за кафе
13.30 – 15.00	Финализирање на био-тек уметничките проекти

II. Изложба: Апаратот на животот и смртта

Опис на дела:

1. Владимир Тодоровиќ: NILDEGREE

Компјутерска игра и финансиска симулација која ги учи играчите како да инвестираат во различни екосистеми и биоми. Во текот на 30 годишно инвестирање во природата, играчите можат да изградат сопствени портофолија одбирајќи еден од следните фондови: Глобален фонд за коралсни гребени, Фонд за дождовната шума, Taiga Equity Classic и наша селекција од многу други кои ќе ги откриете играјќи ја играта. Секој од биомите има почетна понудена вредност, која се менува низ сопствениот животен тек. Во ова финансиско решение, оскудноста која функционира како современ финансиски метод за акумулирање на профит не е произведена, туку целосно природна. Симулацијата учи не само за драстичните промени во нашата средина, но и открива како овие промени можат да се искористат за капитални добивки. Уште една значајна цел во играта се бројните зелени продукти кои играчот треба да ги купи. Доколку не успее во тоа, играта завршува.

2. Едуардо Кац: Зелено флуоросцентно зајаче/Природонаучна историја на енигмата

Зелено флуоросцентно зајаче (GFP Bunny), 2000 г.

Со ова дело, Кац ја претставува Алба, зеленото флуоросцентно зајаче и образложува дека генетски модифицираната уметност мора да биде создавана „внимателно, при што мора да се согледаат комплексните прашања во јадрото на делото и пред се, со посветеност кон почитување, одгледување и љубов кон така создадениот живот“. Првата фаза на овој проект заврши во февруари 2000 г. со раѓањето на „Алба“ во предградието Jouy-en-Josas во Франција. Втората фаза е дебатата којашто е во тек, започната со првата јавна најава за раѓањето на Алба, дадена од Кац во рамките на Конференцијата Planet Work во Сан Франциско, на 14 мај 2000 г. Третата фаза ќе се случи кога зајачето ќе се врати дома во Чикаго, на тој начин станувајќи дел од фамилијата на Кац, по што ќе продолжи да живее со него.

Природонаучна историја на енигмата (2003/08)

Централното дело во серијата „Природонаучна историја на енигмата“ е билкаживотно „plantimal“, нов вид на животна форма која ја создаде Кац и ја нарекува „Едуниа“, генетски модифициран цвет којшто е хибрид на Кац и петуниа. Едуниата ја прикажува ДНКта на Кац единствено во црвените вени низ цветот. Генот којшто го избра Кац е одговорен за идентификација на туѓи тела. Во ова дело, токму тоа е она што го идентификува и отфрла другото коешто уметникот го интегрирал во другото, на тој начин создавајќи нов вид на себеси што делумно е цвет, а делумно човек. Создадено меѓу 2003 и 2008 г., првпат прикажано од 17 април до 21 јуни 2009 г., во Музејот за уметност Вајсман, во Минеаполис, „Природонаучна историја на енигмата“ исто така опфаќа јавна скулптура со широки размери, печатена колекција, фотографии и други дела.

3. Збигњев Оксјута: *Spatium Gelatum*

Spatium Gelatum се однесува на истражување на биолошкиот хабитат. Технологијата на *Spatium Galatum* ги изучува правилата на формирање ликвидни и гелатински објекти од биолошки полимери. Полимери во течна состојба се користени во истражувањето. Технологијата го користи "ball bearing" принципот на ротирање на течната маса во флексибилни, сферични форми (пластични сфери и ПВЦ балони). Сферичноста на формите ја ди во базен наполнет со вода додека течниот полимер е напумпан во него. Како што објектот се тркала по површината на водата, течниот полимер во него е измешан. Како што се разладува, масата се конвертира во желатинска состојба, се сместува на површината и формира згрутчено ниво. Откако е формирано ова ниво, формата се пумпа со воздух и полимеричната маса почнува да се згрутчува и стврднува. За време на процесот на сушење формата се зацврстува и и го менува својот облик додека аморфните структури и нивоа на површината го засилуваат конструирањето на корката. Целта на студијата е да обликува биолошки форми и објекти во нови хабитуси. *Spatium Gelatum* објектите се биолошки обновливи. Тие може да постојат во течна или цврста состојба, да бидат меки или тврди и анд транспарентни или обоени, како и да имаат различни мириси и вкусови.

4. Зоран Тодоровиќ: *Топлината на националните работи*

Проектот *Топлина* за првпат е изложен во простор на павилјонот на Република Србија на 53-то Биенале во Венеција на кое изложбениот формат е вооедно и формат на национална презентација. Проектот во себе содржи процес на систематско акомулирање на човечка коса (до 3 тона). Косата е собирана со месеци во фризерски салони, каде што се пресекува доброволно, на основа на лична желба, како и во воени касарни, каде што шишањето е норма во опкружување на дисциплина, контрола и општествена грижа за 'државниот идеолошки апарат'. Овој био-отпад понатаму е рециклиран како материјал за ткаенини налик на кебиња или простирки, а условите под кои овој процес се одвивал се детално документирани, односно, направени се снимки на сите етапи на производство (шишање, собирање, складирање, чистење, перење, сечење итн.). Уредно е документирана и комплексната организација на оваа работа која вклучува голем број на соработници и фабричка обработка. Финалните производи се наместени и спакувани во стандардни 'бали' подготвени за транспорт, извоз, изложување, користење или испитување. Во контекстот на 'национална репрезентација' овој непретерано атрактивен, непретерано корисен, а нити претерано 'посакуван' производ, може да се разбере и како некој вид на ДНА мапа во која се впишани сите тела чијашто коса е вткаена, тела кои теоретски би можеле да се идентификуваат со форензичарска анализа.

5. Марчело Меркадо: *Пренесување, складирање, делење и хибридикација: Совршениот хумус*

Создадено: 2010; земја: Германија; должина: 9мин, 25 сек.; Музика: Марчело Меркадо; напишано, уредено и продуцирано од Марчело Меркадо

Што е она што поточно го акумилираме во нашите мозоци, хард дискови, сервери, ДНК? Каква имагинација создаваме со помош на овие архиви? Ова дело го рефлектира истражувањето на празнините меѓу дигиталните интернет архиви, Човековиот геном, сателитските податоци и испитувања и вградените бази на податоци. Во моите дела се интересирам за употребата на повеќе бази на податоци, почнувајќи од емитувања во живо (real-time), интернет случувања или материјалната ДНК. За мене реалноста е процес на хибридикација, конверзија и

апроприација. Создавам еден вид научно фантастична екологија. Поставувам свежо исечен трупец 3½-инчни звучници сврзани за компјутер и засилувач. Во real-time го емитував ДНК-радио. Звуците од хромозом 1 од човековиот геном беа длабоко во дабот и во шумата. (ќе бидат потребни 23,5 години за да се заврши кодот).

Како да се изгради куп од еко-идеолошко ѓубриво за црви? Купив 0,323г црви за 25.00 долари. Хранење на црвите: 1. Група А: Храна/постелка: Печатената кодирана верзија на говорот на Роналд Реган: "Време за избор" од 27 октомври 1964 г., Лос Аниелес, Калифорнија

Хранење на црвите: 1. Група А: Храна/постелка: Печатената кодирана верзија на говорот на Капиталот на Карл Маркс: Прво поглавје: Удобства и пари, 1867.

Публиката може да го скенира кодот преку своите мобилни телефони: (Слободно симнување:Kaywa Reader: <http://reader.kaywa.com/>)

Извлеков ДНК од дабов трупец и успеав да регенерирам ново дрво. Потоа повторно, со пинцета ја вратив ДНКта на старото место.

6. **Ники Спероу: MAN-A-PLANT (ЧОВЕК-БИЛКА)**

Man a Plant е настанат од неодамнешните научни случувања во издвојувањето на матични клетки од цицачи, гледано од аспект на Човек Машина- *Man a machine* од Жилиен Офреј Де Ла Метри, за прв пат издадено во 1747 г. Во својот текст, Ла Метри ги истакнува сличностите меѓу дејствувањето на растенијата и луѓето. Обете ги разгледува како живи машини. Надоврзувајќи се на ова, според мене, телата се машини кои можат да се поправат. Растенијата имаат природна способност да се обновуваат, со тоа што нивните клетки се издвојуваат во нови делови или сосем нови растенија. Со неодамнешните настани во медицинската биотехнологија, човековите матични клетки имаат потенцијал да обновуваат оштетено човечко ткиво, со што поблиску се нагласуваат сличностите меѓу растенијата и човекот.

Во рамките на проектот, *Man A Plant*, користам живи клетки на грозд, хранлив ѓел како медиум и анатомски цртежи за да упатам кон новите случувања во биотехнологијата. Ова дело потекна од мојот претходен интерес за концептот на *химера*: хибридна форма; продукт на современата биотехнологија; митскиот ентитет на античката грчка култура; и замислена идеја или предмет. Првично, бев заинтересирана за медицински производи коишто го дополнуваат телото како што е ксенотрансплантација или протетика. Овие додатни делови резултираат со хибридизација на телото кон *екстра* односно кон *монструозно*. Последователно, ја набљудував тенденцијата за терапии кои го подмладуваат телото со употреба на човечки матични клетки. Матичните клетки имаат потенцијал за развивање во одредени специфични видови на клетки; неврон, мозок, срце итн. Иако употребата на човекови фетални матични клетки во моментот е проблематична, се чини дека постои поголема прифатливост за човековите матични клетки земени од самото тело на пациентот. Употребата на овие матични клетки може да предизвика прашања кои во моментот се контроверзни. Како постојан уметник на Катедрата за медицинска биотехнологија на Флиндерс Универзитетот, во можност сум да го инкорпорирам самиот живот во уметнички дела за да создадам нов вид на реализам. Телесна реалност (корпо-реалност) која ги рефлектира проблемите; етички, културни, философски и политички, кои го формираат човековиот идентитет.

7. **Оливер Реслер (Oliver Ressler): (Конструкција на Комуна) *Comuna under Construction***

Филм на Дарио Азелини и Оливер Реслер, 94 мин., 2010 година

„Самите мора да одлучиме што сакаме. Ние сме тие што ги познаваме нашите потреби и она што се случува во нашата заедница“, објаснува уверливо Омајра Перез. Таа сака да ја убеди нејзината заедница, лоцирана на ридовите во сиромашните соседства во Каракас, да основа

Општински совет (Consejo Comunal). Во повеќе од 30.000 Општински совети жителите на Венецуела одлучуваат колективно за своите потреби преку собири. Омајра ја поддржуваат активисти од соседниот град "Емилијано Хернандез", кој веќе три години има свој Општински совет. Тамошните жители успеале да добијат доктор од владината програма „Барио Адентро“, кој ги лечи бесплатно. Тие исто така добиваат пари за да ги реновираат своите домови и заменија неколку куќарки од железни плочи со нови куќи. Сите овие активности и многу други се организирани од страна на Општински совет.

Со локална само-организација од страна на неколку работни групи се воспоставени неколку теми и одлуки кои се донесуваат на собири. Неколку Општински совети можат да формираат комуна и град-комуна. Филмот „Конструирање на Комуна“ го следи развојот во градските ридски населби во Каракас и огромните мокри рамнини во Баринас во внатрешноста. Советите се градат од постојните институции и имаат цел да ја надминат сегашната состојба преку самоуправување. На собир за конструкција на градот-комуна "Антонио Хозе де Сукр", Рамон Виригеј од независната организација на селаните Frente Nacional Campesino Ezequiel Zamora (FNCEZ) ги потсетува делегатите на Советите-учесници: „Дури и доколку навистина ни се потребни владините агенции во моментот, мора да бидеме независни утре заради понатамошен развој. Не можеме засекогаш да зависиме од државата“. Затоа советите мора да основаат свои структури на продукција и дистрибуција за да се постигне автономија.

Собирите се централен елемент во филмот „Конструкција на Комуна“. Филмот почнува во организираниот Општински совет Емилијано Хернандез лоциран во сиромашните делови на Каракас. Потоа ја прикажува намерата за создавање на Комуни и град-комуна во руралниот Баринас и завршува во Петаре, огромна сиромашна населба во Каракас кадешто постојат 29 Општински совети со намера да се изгради Комуната Мака. Дали воопшто е возможно да се поврзат државата и автономијата? Сите портпароли на Општински совети имаат позитивни како и негативни искуства со институциите. На еден собир во Петаре активистот Јусмеил Патино ги обвинува високите владини претставници: „Го губиме кредибилитетот заради некомпетентноста на државните институции“. Но, исто така постојат и членови на институциите коишто се трудат да го поддржат јадрото во донесување сопствени одлуки. Врската меѓу јадрото и институциите е обележана со соработка како и со конфликт. Но Општински совети исто така имаат внатрешни потешкотии;

Прогрес, но и назадување го одбележува процесот во кој луѓето всушност ја преземаат моќта за одлучување со сопствените животи и животната средина.

8. **Петко Доурмана:** *Пост-глобална опрема за преживување, 2008 (Post Global Warming Survival Kit)*

Пост-глобална опрема за преживување е продуцирано од сајтот Медиа арт на Едит Рас. Пост-глобална опрема за преживување до сега била презентирани на Трансмедиале (2009), ISEA (2009), Сиграф (2009), Фестивалот Санденс (2010) и на изложби во Олденбург (Германија), Пекс (Унгарија), Љубљана и Будумпешта.

Поставена во свет во којшто нуклеарната зима била поттикната како радикално решение на глобалното затоплување и постојаните поплави, инсталацијата го претставува престојувалиштето на човек кој што го набљудува брегот на морето преку пост-апокалиптичен пејзаж, во кој скоро да не постои живот. Кога поголемиот дел од сонцето е покриен од прашина и пепел (дел од нуклеарното зимско сценарио), единствената можност за преживување е гледањето со употреба на инфрацрвени зраци. Врз основа на оваа претпоставка, сите слики користени во проектот се снимени и проектирани во инфрацрвениот дел од спектрумот, којшто е невидлив за голото човечко око и може да се види единствено со помош на модифицирани дигитални камери и направи за нокно набљудување. Гледачите,

опремени со вакви направи на влезот од инсталацијата, влегуваат во простор потонат во целосен мрак, додека во позадина се шири звукот на бас и постои само чувството за присутноста на другите. Дезориентирани заради недостигот од светлина и соочени со суперприродната појава на физичкиот свет во инфрацрвено светло, гледано низ нивната направа, тие се опколени со потполно нов вид на сетилна перцепција. Во скромното живеалиште на чуварот се забележува мешавина од аналогни технички направи и лични предмети. Опремата за мерење, снимање и емитување бучи и пулсира. Во мала тетратка со кожени корици тој го запишува времето и ја документира својата реалност. Единственото што потсетува на светот како што бил порано е мала репродукција на Вермер на сидот- девојка пишува писмо, нејзината коса и фустан ги обливаат сончевите зраци. Самото засолниште е стара приколка направена во првата половина на 20от век, како дел од амбициозниот план да им се овозможи мобилност на масите во нацистичка Германија. Видео снимката е направена на брегот на Северното Море, коешто е дел од економскиот базен на индустриската револуција и претставува една од најмодифираните територии во светот, како резултат на човековата активност. На тој начин циклусот на забрзанта плима го затвора циклусот на промените во животната средина и климата кои биле започнати од индустриската револуција. Уште еден циклус кој ја заокружува инсталацијата е неприсутната фигура на чуварот, којашто е заменета од гледачот кој станал набљудувач на животната средина но и на самиот себеси. Во проектот, промислено се споменуваат референци на клучни книги и филмови од областа на научната фантастика. Се користат лажни термини од научната фантастика кои ги користат масовните медиуми како предвесници на апокалипсата. Овие термини, употребени овде како вообичаени и кривки, се гледаат од пост-апокалиптична перспектива. Со понудата на парадоксално, па дури и иронично екстремно решение на *глобалното затоплување* преку *глобалната зима* проектот нуди бројни сериозни прашања, како она за што всушност носи иднината и што може технологијата, биотехнологијата и современата култура да понуди за да се преживеат промените во животната средина.

9. Полона Тратник (Polona Tratnik) со соработници: Вlakно ин витро

Hair in vitro (2010) е дел од четиригодишниот транс-дисциплинарен истражувачки проект, во рамките на кој екипа на соработници одгледуваат коса со помош на ин витро. Откако добиваат примерок од човечко ткиво со влакно од донор, со помош на пластична операција, тие извршуваат серија експерименти со цел да се постигне максимално долг животен тек на вештачки култивираниот биоматеријал, издвоен од човековото тело во лабораторија. Животот се докажува преку временска визуелизација. За оваа цел тие изведуваат надгледување преку секвентно фотографирање на примерокот што ни прикажува како надгледуваните клетки се делат и создаваат влакно. Експериментите вклучуваат елиминација на матични клетки од примероците и тестирање на влијанието на матичните клетки врз медиумот со коса и кожните клетки.

Проектот е ризомски структуриран на неколку нивоа и ја поврзува технолошката наука со хетерогените уметнички стратегии и со хуманистичкото истражување во ткивното инженерство и имунологијата како посебни социјални актуелни области во биотехнологијата кои ветуваат револуционерни последици, особено во медицината и естетската хирургија. Проектот исто така ја рефлектира хибридизацијата на уметноста, општествените науки и технолошката наука, којашто е во подем. Тимот на автори-изведувачи се фокусира на истражувачки процес и на доследни поврзани области, хармонизирајќи ги хетерогените интереси. Делото не е насочено кон создавање на конечни производи, односно ракотворби за разгледување од страна на посматрачот, туку за отворање на истражувачките процеси и целиот дискурс кон публиката при различни пригоди. Целите на проектот се проследување на биотехнолошките потенцијали со пошироката публика, остварување на одредени цели, кои се значајни од апсект

на биотехнологијата, уметноста и други аспекти, како и дискутирање на поврзани прашања, кои се од исклучителна значајност за современата индивидуа и општество.

URL: www.horizonti.net

Тим: Д-р Полона Тратник (раководител со проектот), д-р Миомир Кнежевич (раководител на биотехничкиот дел), проф. д-р Примож Рожман (биотехнологија), Ајда Марич (биотехнологија, лабораториско експериментирање), Миха Туршиќ (дизајн), Дамјан Шварц (фотографија), Алеш Лесковшек (пластична хирургија), м-р Роби Чернелч (режисер), Јоже Баша (камерман) и други соработници.

Продуцент: Хоризонти- Институт за уметност, култура, наука и образование; Ко-продуценти: Центар за трансфузија на крв во Словенија, Универзитетот во Приморска, Центар за наука и истражување во Копер.

Спонзори на проектот: Министерство за култура на Словенија, Агенција за истражување на Словенија, Едуцел д.о.о., Технооптика Смолникар д.о.о., Галерија Капелица, Музеј на модерна уметност на Љубљана, Универзитет во Љубљана, Медицински Универзитет, СИМЕД Здравство д.о.о.

10. **Рајнер Марија Матисик:** *jenseits des menschen*

Во изложбата *jenseits des menschen* уметникот со седиште во Берлин Рајнер Марија Матисик повикува кон поглед во иднината кадешто единствено иднината на човековиот род како биолошки организам е во залог. Со неговите скулптури на прототипи на идни животни форми и неговата намера да создаде жива скулптура или биолошка скулптура, Матисик работи на склопот меѓу уметноста и модерните науки за животот. Методите на Матисик и уметничката пракса се засноваат на неговото убедување дека истражувачките полиња како што се модерната молекуларна биологија, генетскиот инженеринг и релативно новата синтетичка биологија ќе остават драстично влијание врз процесот на еволуција, како и на уметноста, чии последици во сегашноста можат бледо да бидат согледани. Во биотехничката иднина создадена од човекот Матисик гледа, со присутен скептицизам, огромен креативен потенцијал; може да содржи сосема нови форми на уметничко изразување коишто ќе водат кон нова релација меѓу уметноста, науката и општеството. Во изложбата „жива скулптура“ стои веднаш до восочни предмети. Скулптурата е „израсната“ од клетките на уметникот. Со употреба на алати за генетски инженеринг и со помошта на Deutsches Institut für Zell- und Gewebeersatz, шест месеци пред почетокот на изложбата, хируршки било отстрането ткиво (вклучувајќи кожа, рскавица и крв) од уметникот; за време на изложбата е пуштена видео снимка од операцијата. Клетките биле култивирани во медиум, кој пораснал во органска скулптура. На тој начин затворен биолошки систем со радикално поедноставена биолошка структура е создаден во лабораторија; централен организам со метаболизам и клеточна респирација: со помала комплексност, но стабилен како органска единка создадена од човечки материјал. Оваа мала „жива скулптура“ претставува фаза која е претходник на моделирањето на живиот клеточен материјал, што го предвидува уметникот во иднината и визуелизира за денешницата со неговите восочни модели. Методите на ткивно инженерство, кои биле употребени за создавање на оваа „жива скулптура“, се развиле брзо во текот на изминатите триесет години и се од огромно значење за тоа како се справуваме со прашањето за тоа дали нешто е живо или мртво. Ткивното инженерство ги помести традиционалните граници кои се сметаа за статични и непроменливи: линијата што ги дели видовите и границата на животниот век. Примената на оваа биотехнологија значително помогна да се разгледат повторно гледиштата за човековиот животен век и го поплови патот за материјален и културен нов поредок на животот. Скоро пред еден век американскиот научник Рос Г. Харисон успеа да изолира клетки на организам и да ги култивира во медиум. Користејќи го

неговиот метод се овозможи чувањето на живи нервни клетки на амфиби надвор од нивните тела, нивното растење и набљудување преку ин витро. Заради големото значење на развојот во науките за животот, во неодамнешните години уметниците како што е Рајнер Марија Матисик значително влијаеја на дебатата за генетички создадената човечка иднина и дебатираа за престојниот нов изглед на човекот. Овде, многуте и разнолики врски меѓу уметноста и науките за животот се движат од такви кои критички се занимаваат со етички контроверзни нови технологии до уметност која има за цел да ја присвои научната лабораторија и експерименталните системи во сопствени цели како локација за создавање уметност. Присвојувањето на лабораториските методи кои отворија нови можности за уметничко изразување во последните декади, и во исто време ги трансформираа нашите идеи за лабораторијата како место кое е наменето единствено за научното спознание.

11. **Филип Јовановски: 28.03.1934**

Објект/инсталација. Димензии: ширина: 2м, должина: 3м, висина: 0,9м

Оваа поставка претставува реконструкција на еден важен настан за градот Битола од првата половина на 20 век. Настанот претставувал коктел којшто се одржал во Битола на 28.03.1934. Коктелот е организиран од тогашниот градоначалник со цел доближување поблиски на социјалните разлики на неколку важни фамилии и нивните деца кои биле заљубени помеѓу себе. Коктелот во градските кругови бил познат како коктел за (минимум) двајца љубовници. На коктелот присуствуваа точно 335 граѓани од град Битола. Од нив 34 парови од спротивен пол, 16 парови од ист пол, 67 тројки и 34 останати коишто беа недефинирани во своите емоции. Од коктелот пробаа 234 луѓе, од нив со тешки последици поминаа 59, со трајни оштетувања 38, а кај останатите е констатирана смрт. По тој повод, после оваа катастрофа градот одлучи во чест на заљубените парови коишто присуствуваа на коктелот да им го овековечи моментот и изложи дел од сеќавањето на тој момент во градскиот музеј во Битола. Оваа поставка е преземена од градскиот музеј во Битола.

12. **ФОАМ (Маја Кузмановиќ & Ник Гафни): groWorld**

groWorld поттикнува вкрстена фертилизација меѓу културата, земјоделството и технологијата, притоа истражувајќи ги можните врски меѓу луѓето и не-човечките жители на планетата Земја. groWorld е особено посветен на минимализирањето на границите и истакнувањето на разликите меѓу она што е создадено од човек и она што е растително. Во овие области на лиминалност и амбигвитет, groWorld поттикнува „грешни сојузи“ меѓу современата култура и култивирањето, градењето и растењето, ботаниката и технологијата. groWorld опфаќа разни активности, како што се: градинарство, создавање на инсталации, креирање на софтвер, цртање, пишување, создавање на игри и организирање на работилници. Сите овие активности формираат динамичен екосистем којшто е иницијатива на groWorld.

Делото изложено на SEAFair е видео кое ги поттикнува посетителите да забават, вдишат и да ги искушат минималните промени во навидум непроменетите слики. Од реалното време до времето за садење.

III. SEAFair Конференција (октомври 6-7, Музеј на современа уметност)

Прв ден: Биополитичкиот спектрум денес

Модератор: Мелентие Пандиловски

17.00-17.15 Мелентие Пандиловски: *Воведен збор*

17.15-17.30 Зоран Тодоровиќ (Србија): *Топлината на националните работи*

17.30-17.45 Пјер Луиџи Капучи (Италија): *Што е живот?*

17.45-18.00 Станимир Панајотов (Бугарија) : *За планетарната психопатологија на Гатари*

(18.00-18.15) Кафе пауза

18.15-18.30 Михалис Пишлер (Австрија): *Препис на повик за Профитот на компанијата Монсанто*

18.30-18.45 Славчо Димитров, (Македонија): *Смртта во процесите на конституирање на културните и политичките универзуми*

18.45-19.00 Дениза Кера (Skype предавање) (Чешка): *Глобална поп биотехнологијаглобални мрежи на DIYbio движењата*

(19.00-19.30) Дискусија

19:30 – 21:00 Видео проекција на *Конструкција на комуна*, филм на Оливер Реслер

Втор ден: Биотехнолошка уметност и култура

Модератор: Др. Софија Грандаковска

17.00-17.15 Полона Тратник & Ајда Мариќ (Словенија): *Уметност, технонаука и општествени науки: Кон трансдисциплинарното*

17.15-17.30 Рој Аскот (Skype предавање) (ВБ) : *Чувствувајќи го второстепеното себство*

17.30-17.45 Проф. Др. Сашо Панов (Македонија): *Перспективи на модерната*

биотехнологија

17.45-18.00 *Кафе пауза*

18.15-18.30 *Ники Сперу (Австралија): Идни судбини: поголеми порции*

18.30-18.45 *Борјана Роса (Бугарија): Огледало на судбината*

18.45-19.00 *Петко Доурмана (Бугарија): Генетски модификации*

19.00-19.15 *Мелентие Пандиловски (Македонија): Биоуметноста и бионауката во биополитичкиот свет*

Дискусија

Абстракти за конференцијата:

1. Зоран Тодоровиќ: *Топлината на националните работи*

Проектот *Топлина* за првпат е изложен во просторот на павилјонот на Република Србија на 53-то Биенале во Венеција на кое изложбениот формат е вооедно и формат на национална презентација. Проектот во себе содржи процес на систематско акумулирање на човечка коса (до 3 тона). Косата е собирана со месеци во фризерски салони, каде што се пресекува доброволно, на основа на лична желба, како и во воени касарни, каде што шишањето е норма во опкружување на дисциплина, контрола и општествена грижа за 'државниот идеолошки апарат'. Овој био-отпад понатаму е рециклиран како материјал за ткаенини налик на кебиња или простирки, а условите под кои овој процес се одвивал се детално документирани, односно, направени се снимки на сите етапи на производство (шишање, собирање, складирање, чистење, перење, сечење итн.). Уредно е документирана и комплексната организација на оваа работа која вклучува голем број на соработници и фабричка обработка. Финалните производи се наместени и спакувани во стандардни 'бали' подготвени за транспорт, извоз, изложување, користење или испитување. Во контекстот на 'национална репрезентација' овој непретерано атрактивен, непретерано корисен, а нити претерано 'посакуван' производ, може да се разбере и како некој вид на ДНА мапа во која се впишани сите тела чијашто коса е вткаена, тела кои теоретски би можеле да се идентификуваат со форензичарска анализа.

2. Пјер Луиџи Капучи: *Што е животот?*

Идејата или дефиницијата за животот е навистина многу предизвикувачка и фасцинантна, но ние всушност не знаеме точно што е, дури и од научна гледна точка. Постојат многу дефиниции за животот, и повеќе дисциплини кои ги дале овие изјави. Така, на пример, животот може да биде: „она што се раѓа, расте, се размножува и умира“ (во биологијата); „постојан тек на енергија и податоци“ (во еволутивната биологија); „она што може да се размножува и да ги поправи репродуктивните грешки со природна селекција“ (во

неодарвинизам); „она што може да се спореди со ентропијата, задржувајќи ја постојана физичката структура во времето и со способност да репродуцира друг ентитет сличен на себеси“ (во физика); „она што може да апсорбира слободна енергија во форма на соларна светлина или хемиска енергија (храна и кислород) и да ја користи оваа енергија за да расте во согласност со инструкциите кодирани во неговите гени“ (во биохемијата): „организмот е ограничен систем отворен за материјата и размената на енергија, кој може да ја одржи стабилна својата внатрешна композиција и да ја задржи целосна својата физичка состојба во променлива средина, односно останува во хомеостаза“ (во геофизиологијата). Во денешно време животот разликува две поделби. Првата ги има своите корени во органската материја и се заснова на јаглеродни соединенија. Историски гледано, претставниците на живите јаглеродни форми отсекогаш бил рекурзивен субјект во широк дел од уметностите. Но врската меѓу уметноста и органскиот живот влече нова енергија од развојот на дисциплините засновани на биологијата како што се, биотехнологијата, генетиката, синтетичка биологија итн. Втората поделба на живиот свет е неодамнешна, и поттекнува од збир на разни дисциплини, вклучувајќи Вештачки живот и Роботика, коишто се меѓу најрепрезентативните. По многу долг период во којшто животот на Земјата еволвирал единствено внатре во органскиот свет, во само неколку декади животот се проширил од овие и други дисциплини. Во блиската иднина може да помогне во проширување на идејата за животот и живите форми од еднај органски свет во артикулирана панорама со органски, неоргански како и помешани живи форми.

3. Станимир Панајотов: *За планетарната психопатологија на Гатари*

Во овој текст ќе го начнам и претставам поимот „планетарна психопатологија“ воведен и развиен од францускиот психијатар и философ Феликс Гатари. Направив краток преглед на неговата „етико-естетска парадигма“ предложена во подоцнежните текстови- *Chaosmosis* и *The Three Ecologies*, или „екозофија“. Оттогаш екозофијата на Гатари служи како еден од теоретските предлози за пристап кон социјалната предвидливост во малигните процеси на изопачување на социјалните врски и нарушувањето на живеењето на колективниот живот во самите рамки на структурата на општеството, со што го преиспитуваме нашето гледиште за социјалното како премногу одредено од економијата на првиот свет. Токму првиот свет е агентот на планетарната психопатологија.

„Планетарната психопатологија“ ја штити деструкцијата на социјалното сврзување и солидарност на три различни нивоа кои подоцна се разгледани во алтернативата за екозофијата на Гатари: планетата (наместо „светот“ или „глобусот“), општеството и психата на индивидуалецот. Според Гатари трите димензии на животот се нераздвоиви од социјалната продукција и желба. Со спроведувањето (во соработка со Ерик Алиез) на анализа за ширењето на интегрираниот светски капитализам- познат нам по прифатливиот еуфимизам, прекарот за претпоставеното владеење на „глобализацијата“, која Гатари ја преиспитува, сметајќи ја за дефектен сурогат на солидарноста и политичкото делување- Гатари го следи разрушувањето на можноста за живот на планетата смислувајќи почетен план за светот. Тој пропагира теорија на машинизам сврзана со желбата на нов и субверзивен начин, покрај оној на индустријализација и поробувачките машини на капитализмот.

Не е лесно да се претстават разните димензии кои тој сака да ги соедини, сепак, меѓу нив се грижата за сетилноста на телата при допир и лишувањето од интимност (присутни во делото на Вирилио за дромологија); во естетиката, интересот за „епидермална уметност“ и отелотворувањето на машинизмот и желбата; во социјалната анализа, позитивната реконструкција на дерма и животната средина. Како наследник на Гатари, Ф. Бернарди го поставува следново, „естетиката е поврзана со модерната психопатологија на контактот, како и психотерапијата“. Етико-естетската парадигма, која ќе се обидам да ја објаснам, е алтернатива на се поприсутната економија на вниманието во семио-капитализмот, на процесите на трето светоизација и планетарна сегрегација и бруто „феминизираност“ на трудот, на самата „планетарна граѓанска војна која го фрагментираше глобусот во серија безбројни локални

конфликти, од кои ниеден не успеа да изнесе било какви универзални вредности“, на девелопментализмот на 80тите и анти-еколошки профитните војни кои неповратно влиаеја на полето на креативност до тој степен што „екологијата на умот“ повеќе не е возможна. Односно, да бидам директен, се навраќам на оваа парадигма којашто го анализира идниот- и денес присутниот- живот на нео-либерализмот којшто пак поттикна процес на деструкција не само на денешните но и на идните ресурси, со што „животот“ стана неподнослива мисија за „мнозинството“ на планетата.

Ќе се обидам да ја редуцирам етико-естетската парадигма на програма за афирмативна политика на животот. Сепак, основното прашање во позадината на мојот текст ќе биде: дали може биополитиката да остави позитивен политички белег за денешното мнозинство или, користејќи ја лексиката на Гатари која одекнува на Маркуз, се граничи со размножување? (margins in proliferation?) Исто така: Дали можноста за живот на планетарно ниво е редуцирана на лечење на симптомите на планетарната психопатологија само за да се произведе и одржи нео-либерален помор на контра-продуктивност во „животот на поединецот“ во свет во којшто поединецот е надвор од животот, кадешто живеењето на „животот на поединецот“ значи смрт? Може ли таква гатариевска парадигма да понуди пракса која го надминува помирувањето со зашметувачките ефекти на неповратните и не-живеечки времиња на консензуална опресија на планетата? Ако „она што се случува (се случило) е разликувањето на нова само-репродуктивна сегрегација насекаде во светот“, тогаш таквата парадигма, со анализирање на планетарната психопатологија произведена од интегрираниот светски капитализам, треба да биде преиспитана доколку може да понуди повеќе од празен простор оставен за желбата и социјалната продукција.

4. **Михалис Пишлер:** *Препис на повик за Профитот на компанијата Монсанто (Monsanto company Earnings Call Transcript)*

Долгорочно гледано, фискалната 2009 година беше предзнак за декадата што претстои. Откупувањето на нашите семиња придонесе за најголемиот дел од растот кој претставува 65% од вкупниот бруто профит, со стапка на раст од 17% и пораст на стапката на профит до скоро еден процентен поен, при што се подготвувивме за лансирање на две технологии кои ќе ги променат правилата на игра. Целокупниот бруто профит падна за 7%, а бизнисот го промени своето место на пазарот за 2010 г. Одредивме јасен план за оптимизирање на целокупниот бруто профит на 1 милион долари до 2012 г.

5. **Славчо Димитров:** *Смртта во процесите на создавање на политички и културни универзуми*

Текстот има за цел да ги анализира наводно контрадикторните, но сепак комплементарни тенденции за супранационална унификација на Европската заедница и оживувањето на „старите“ национализми на Балканот преку дискурзивната рамка на концептот за *Паланечки* на Радомир Константиновиќ и структуралното и феноменолошкото преклопување на „тоталитаризмот“ и „иманентистичкиот“ концепт за заедницата (Нанси) на двете страни. Претпоставките за овие тенденции/стратегии во, таканаречената, Европска заедница, од една страна и Балканот, од друга страна, се утврдени како стратегии на фондационализам (foundationalism), хомогенизација, универзализам, бесконечност и културализам, па така и како извори на деполитизација и де-демократизација. Особен акцент е ставен на третманот (премногу симболизација, ритуализација, колективизација и како последица на тоа био/некрополитика) на смртта во процесите на создавање на овие политички и културни универзуми. Оваа констелација ја наметнува потребата за преобмислување на утврдената врска меѓу смртта како крај и политичкиот абис преку употреба на некои од основните деконструктивни пресврти на пост-фондационалистичката политичка филозофија на Жан Лук

Нанси, и како последица на тоа отворањето на заедницата кон потребната идност на демократијата која доаѓа.

6. **Дениза Кера:** *Глобална поп биотехнологија: глобални мрежи на Направи сам-био движења*

Голем дел организации коишто се појавија во текот на последните години како последица на новите биотехнологии, Направи сам-субкултурата и новите форми на инвестирање во иновацијата и претприемништвото нудат интересни студии на случај за истражувањето на врската меѓу политиката и дизајнот, новите технологии и социјални движења, новите не-луѓе и трансформацијата на општеството, но исто така и на глобалните мрежи меѓу САД, ЕУ и Азија. Новите форми на истражување, инвестирање, па дури и уметничка креативност во вид на ласерски сечачи и друг вид на отворен хардвер за општествени лаборатории, синтетички биолошки рецепти, делење и дискутирање на ДНК податоците, само-организирани клинички тестирања, разни видови на уметнички перформанси создадоа неформална поп биотехнолошка мрежа меѓу САД, Азија и ЕУ којашто е многу поразлична од официјалните текови на биотехнолошката индустрија. Цели заедници на луѓе кои ги истражуваат, делат и разјаснуваат разните „објективни“ и „научни“ податоци во нивниот секојдневен живот истражуваат нови и неочекувани глобални мрежи поврзани со слабо развиената биотехнологија и биомедицина. Каква е состојбата со уметноста во граѓанските научни проекти, потрошувачки услуги и разни Направи сам иницијативи? Какви предизвици поставуваат ваквите услуги насочени кон јавноста и потрошувачите за официјалната биотехнолошка индустрија? Како функционираат на глобално ниво и на каков тип на размени сме сведоци меѓу континентите и културите? Дали успешното истражување се води само во професионалните лаборатории или станавме сведоци на појавата на нови модели на истражување кои ги користи заедницата и кои ја вклучуваат јавноста во целиот процес на многу поинтимен начин? Какви перспективи нуди ова на светот што се развива?

7. **Полона Тратник и Ајда Мариќ:** *Уметност, технонаука и општествени науки: Кон трансдисциплинарното*

Во последните две декади се вовеле нова парадигма во науката и уметноста. Науката и уметноста не може повеќе да се разгледуваат како автономни простори, јасно одделени од „другите“ во општеството. Напротив, општествените полиња станаа „внатрешно“ хомогени и „надворешно“ взаемно зависни, па дури и трансгресивни, со што е неопходно да се разликуваат и издвојат. Новиот правец на уметноста и науката, не само што е интердисциплинарен, туку и трансдисциплинарен. Транс-уметнички проекти кои се засноваат во пресекот на уметноста и биотехнологијата со цел да се искажат потенцијалите на биотехнологијата на поширока публика, имаат тенденција да бидат ризоматички структурирани за ефективно да ја поврзат техно-науката со неколку уметнички дисциплини и со општествените науки, особено философијата. Во планоменоните, плановите на конзистентност или композиции на таков трансдисциплинарен хибрид, кои што повеќе не се хиреархиски организирани, еднаш претежно биотехнички, другпат уметнички или философски или друг вид на колонии коишто се кондензирани, но никогаш не се „прочистени“ од другите, тоест елементите од едното станале сателити на другото. Станало невозможно да се издвојат и одделат таквите колонии, бидејќи се поврзани и функционираат на основа на постојано заедничко помирување. Методите на соработка на уметноста со други области и дисциплини како биотехнологијата се помалку провизорни и едноставни, така што дури и уметникот не може повеќе да биде само уметник. Доколку една од задачите на уметноста е да се деконструираат доминантните идеологии и присутните алтернативни перспективи, уметноста во таквите состави се здобила со напорна, но се позначајна општествена улога која повеќе не е

ориентирана кон илустративни презентации и метафорични експреси, туку кон зголемување на рефлексивноста во таков трансдисциплинарен хибрид.

8. Рој Аскот: *Чувствувајќи го второстепеното себство*

Парадигмата- состојба од втор ред, веќе подолго време нуди податоци на кибернетиката и уметноста. Откако се појави делото на Хајнц Вон Форстер *Кибернетика на кибернетиката* од 1974 г., овие области се обогатија со телематски мрежи, изнудувајќи интерактивно, нелинеарно дистрибуирано однесување, а исто така и со прифаќањето на набљудувачот како учесник во овие системи. Второстепената кибернетика ги предизвикува методите на општеството, културата, уметностите, како и науката да препознаат дека сè е поврзано, се е во флуks и дека сите хипотези се минливи. Второстепената уметност, со својот супстрат на трансформативни медиуми, бара истражување кое е спекулативно, очекувано и визионерско. Препознавањето и развојот на второстепените сетила е значајно. Истражувањето на умот произведува сопствени протоколи, занимавајќи се со знаењето на поинакви начини, создавајќи нови јазици, системи и однесување. Ја препознаваме итноста од второстепеното себство, со нашата желба за создавање повеќе идентитети, не само во социјалните мрежи, но и во живо, на улица. Ние сме повеќе себства, збогатени со варијаблите на битисувањето кои ги нуди технологијата. Единечениот организам е биолошка потреба која еволуира во многукратно-себство како пост-биолошки факт.

9. Сашо Панов: *Перспективите на модерната биотехнологија*

Значајните постигнувања и откритија во биологијата отсекогаш биле проследени со жестоки социјални одзиви. Теоријата на еволуција, ДНК клонирањето, креацијата на трансгени, биотехничката револуција, проекти за човековиот геном, се едни од најочигледните пресвртници кои имале влијание врз општеството.

Бидејќи ДНК молекулот е значаен за животот, претставувајќи медиум кој ги складира генетичките податоци кои се суштински за секој жив организам на Земјата, не е чудно што секое клучно научно откритие во врска со ДНК технологијата веднаш поттикнува влијание врз човештвото. Во последните години, огромниот развој во реструктурирањето на ДНК технологијата резултира не само во апликативно знаење, но и во клучни промени во нашата научна перспектива кои водат кон раѓањето на синтетичка биологија и трансхуманизам.

Се појавија исклучителни прашања околу безбедноста на новите технологии за општеството и екосферата, вклучувајќи безбедносни прашања во врска со злоупотребата (тероризам и други воени злоупотреби на биотехнологијата) на етиката, моралот па дури и на религиозни теми (биотехника) кои можат потенцијално да го успорат понатамошниот развој.

Сепак, како и секое научно истражување на животот, биотехнологијата има наследна убавина којашто е привлечна за уметноста. Затоа, не е нереално да се верува дека инспиративноста на уметноста од некои ДНК технолошки слики или процеси водат кон подобро прифаќање во општеството.

10. Ники Сперу: *Идни судбини: поголеми порции (Future fates: extra portions)*

Грчкиот мит и култура овозможуваат серија претпоставки кои ги користам за евалуација на современите прашања. Парадигмите на античките Грци во однос на пропорциите на телото имаа долготраен и длабок ефект на гледиштата на западните нации за претставата за телото. Според Платон убавината е предмет на рамнотежа и пропорции. Современата биотехнологија често го поставува телото во рамките на *екстра*, на тој начин предизвикувајќи ги

воспоставените вистини за телесниот потенцијал и предизвикувајќи нови ставови за корпо(реалноста).

Уметничкото дело *Човек билка* е инспирирано од синонимниот текст на бриљантниот автор Џилиен Офреј Де Ла Метрие. Ла Метрие ги идентификува и човекот и билката како машини, кои ја с ја дообработувам со идејата за машини кои можат самите да се поправаат. Повторното разделување на матичните клетки, вродени кај билките, а сега можни и кај човекот со помошта на биотехнологијата, сугерираат живот со дополнителна распределба.

11. **Борјана Роса: Огледало на судбината**

Борјана Роса/Олег Мавромати/ Кети Хај/Крис Бјорнсон (Boryana Rossa/Oleg Mavromatti/Kathy High/Chris Bjornsson)

Огледало на судбината е еден од првите проекти од програмата БиоАрт иницијатива во соработка со уметниците Борјана Роса, Олег Мавромати, Кети Хај и биологот Крис Бјорнсон. Тоа е долготраен проект кој опфаќа генетски секвенци, микроскопија, генетска модификација на E-coli, теоретско истражување, документација на научни/уметнички процеси и инсталации во јавни простори. *Огледало на судбината* е поврзано со истражувањето на молекуларниот биолог Дин Хамер за генетската предиспозиција на човековата духовност. Во својата последна книга, *Добриот Ген: На кој начин е вербата приклучена на нашите гени*, (The God Gene: How Faith Is Hard-Wired Into Our Genes) Хамер вели дека одредени хемикалии во мозокот влијаат на создавање на помоќна свесност и духовност. Дејствата на овие хемикалии се поврзани со генот VMAT2, проучуван од неговиот тим. Книгата *Добриот ген* поткрена контроверзни и спекулативни дискусии во таблоидите, како и во црковните кругови насекаде низ светот. Генот VMAT2, чија мутација е одговорна за повисока духовност, постои кај многу животни. Направивме неколку експерименти кои го прикажуваат неговото делување во мозочното ткиво кај стаорец и глушец. Во понатамошните истражувања имаме намера да најдеме индивидуа (човек или животно) кај кој постои нам потребната мутација и да извршиме модификација на E-coli. Нашата цел е да ја прикажеме всушност Живата генетски модифицирана E-coli: „Трансцеденталната бактерија на вербата“ на јавноста, заедно со документацијата која ја прикажува генетската модификација. Бидејќи VMAT 2 веројатно нема да се изрази во бактеријата, луѓето ќе поверуваат (или нема) дека можат да ја видат генетски модифицираната E-coli. „Изворот“ за нивното верување ќе биде единствено документацијата за процесот во лабораторијата. Научните изјави извршиле влијание на и послужиле како модифактор за „заедничката свесност“. Овој процес на модификација резултира со одредени цврсти верувања, па дури и воспоставување на одредени социјални врски. Таков пример би бил дарвиновата „борба за живот“, често користена во одбрана на правото на посилниот над послабиот. Но сличните процеси на ширење и прифаќање на идеи изгледа дека важат и за имплицирање на религиозните верувања или морални предрасуди во општеството. Науката има улога во процесот на консензуално „одлучување“, преку кое луѓето со различни морални и етички погледи донесуваат заедничка одлука за „тоа што е вистинско“. Во секуларните и технолошките општества, науката стана основа за заедничките гледишта на реалноста. Но, според мене ова води кон злоупотреба на научниот дијалог во корист на политички и комерцијални цели. Според нашето лично истражување, медиумите имаат длабоко влијание врз јавноста за прифаќањето на Хамеровото истражување, што претставува интересен социјалшки феномен. Што е она што нè уверува дека одредени тврдења се точни? Зошто им веруваме на пишаните медиуми? Дали вербата е поврзана со духовноста, во согласност со дефиницијата на Хамер? Дали верувањето ве медиумите зависи од VMAT2? Колкав удел има опкружувањето во изразувањето на одредени гени?

Овие прашања отворија простор за нов бран на прашања посветени на односот меѓу науката и верувањето. Каква улога има верувањето во лансирањето на научните истражувања? На пример, интересно е да се истражи до која мерка одредена научна хипотеза е иницирана од верувањето? Дали ова научно верување е дел од нашата духовност? Дали фантазијата на научникот и неговата/нејзината увереност во теориите коишто допрва треба да се понудат е дело на VMAT2? Дали научните иновации- ослободени од „догматизмот на научниот метод“ се засноваат на „недокажани“ хипотези-одредени од VMAT2 исто така? Клучно прашање за нас е: Што значи „да веруваш во науката“? *Огледало на вербата* е наменето за едукација на јавноста во врска со генетиката на интересен и хумористичен начин. Веруваме дека едукацијата за основните научни принципи е од помош за подобро разбирање на одредено научно истражување на јавноста. Таквиот повисок степен на разбирање ќе создаде попродуктивна средина за донесување мудри одлуки во случај кога примената на ова истражување треба да биде законски регулирана.

12. Петко Доурмана: Генетички модификации

Генетичките модификации на растенија, животни, па дури и луѓе поткренува бројни етички прашања на коишто нашето општество не сака да одговори, па ги забранува таквите експерименти. Сепак, во случај на вонредни ситуации, како што се природни катастрофи или ненадејни климатски промени луѓето ја зграпчуваат секоја можност за преживување, па дури и онаа која во моментот звучи смешно. Во таков случај, корпорациите кои работат во областа на генетичката модификација би можеле да ја променат животната средина со цел таа да биде попријателски настроена кон нас или би можеле да насочат одредени луѓе да се справат подобро со новите услови. Мојата инсталација *Пост-глобална опрема за преживување* се заснова на ваквите претпоставки. Политичкиот систем е тип на Корпоративен тоталитаризам и било каков вид на социјално однесување е под контрола на компании коишто нудат генетски модифицирана храна и се во состојба да подобрат дел од човековите капацитети.

13. Мелентие Пандиловски: Био-уметност и био-наука во биополитички свет

Во овој разговор, ќе ги разгледам сличностите и паралелите меѓу процесите во уметноста и науката. Во *Insights of Genius: Imagery and Creativity in Science and Art*, Артур И. Милер забележа дека заедничкото прашање на уметноста и науката е како да се интерпретира невидениот свет и да се надминат конвенционалните ограничувања на визуелната метафорика и јазик. Исто така ќе ја начнам темата за начинот на кој современите уметници го премостуваат неуспехот во комуникацијата меѓу две култури на модерното општество, при што едната култура е онаа на науката, а другата на општествените науки (овој јаз е забележан уште во 1959 г. од страна на Ц.П. Сноу во 'Two Cultures', каде што овој неуспех за него претставува основна препрека за разрешување на проблемите на уметноста и науката во светот). Исто така ќе се навратам на начинот на кој биотехнолошката уметност ја промени улогата на старател на уметничките институции. Ќе ја разгледам улогата на уметничките институции во нарачувањето и поддршката на био-уметностите, во поддржувањето на уметничкото истражување во областа на биотехнологијата и во отворањето на „белата кутија“ на `живите уметнички дела` создадени во соработка со научниците.

IV. Кратки биографии на учесниците на SEAFair:

1. Ајда Мариќ

Ајда Мариќ (1988) е студент по биотехнологија на Универзитетот во Љубљана, Биотехнички факултет, каде што беше претставник на студентите и беше заменик претседател и сметководител на Биотехничкиот студентски клуб од 2008 година. Таа е член на истражувачкиот тим на програмата *Човечки матични клетки- Напреден медицински третман со клетки* (раководител: прод. Д-р Примож Рожман) и има соработувано во трансдисциплинарен проект *Влакно ин витро (Hair In Vitro)*, раководител: доц. Д-р Полона Тратник) од 2009 година за што извршувала лабораториска работа во Центарот за трансфузија на крв во Словенија под водство на доц. Д-р Миомир Кнежевиќ во соработка со Жива Маринко, Матија Вебер, Уршка Танјешек и Мојца Јеж. Во рамките на проектот таа и Жива Маринко имаа два јавни настапи: на 17 јуни 2010 година тие настапија во SCCA во Љубљана и на 10 септември 2010 година тие настапија со инсталацијата *Влакно ин витро* на настанот *Скулптура Денес* (куратори: проф. д-р Томаж Брејц, м-р Аленка Домјан, м-р Јири Кочица, доц. Д-р Полона Тратник) во Галеријата на современа уметност во Целје, Словенија. URL: www.horizonti.net. Од 26 до 29 јули 2010 учествувала во работилницата за уметност и наука на меѓународниот фестивал на современа уметност *Art Stays 2010* во Птуј, кадешто работеше со Гери Кас (Факултет за природни и земјоделски науки, Технички лаборатории, Унверзитет на Западна Австралија, Перт, Австралија).

2. Борјана Роса

Родена е во 1972 година, Софија, Бугарија, а живее и работи во Бугарија и САД. Таа е интердисциплинарен уметник и куратор кој работи во областа на електронската уметност, филм, видео, перформанс и фотографија. Во 2004 г. заедно со рускиот уметник Олег Мавромати ја основаа UTRAFUTURO, меѓународна уметничка група за перформанси која се занимава со теми од технологијата, науката и нивните социјални, политички и етички импликации. Нејзините дела и перформанси се изложувани во Центарот за феминистичка уметност Елизабет А. Саклер во Бруклинскиот Музеј, Њујорк; Kunswerke, Kunsterhaus Bethanien and Akademie der Künste, Берлин, FACT, Ливерпул; Друштво за уметност и технологија (SAT), Монреал; Московско Биенале 1 и 2; Првото Балканско Биенале, Солун; МУМОК, Виена; Галерија Закета, Варшава; Музеј Стедељик, Амстердам; Национална галерија на уметност, Софија; Егзит Арт, Њујорк; RENCONTRE Recontre Internationale D'Art Performance (RIAP) на Квебек итн. Последниот кураторски проект на Роса, Corpus Extremus (Life+) во Егзит Арт, Њујорк (2009) вклучува соработка меѓу уметноста и биологијата и прикажа иновативни интердисциплинарни практики кои се признати како пионерски во оваа област од страна на печатот. Во моментот Роза работи на нејзината докторска дисертација во областа на електронската уметност.

3. Владимир Тодоровиќ

Роден е во 1977 година, во Зрењанин (Србија), студирал визуелни уметности на Академијата за уметности во Белград и Универзитетот во Калифорнија, Санта Барбара. Во моментов работи како асистент професор во Школата за уметности, дизајн и медиуми, во Сингапор. Тој е еден од ко-основачите на њу медиа арт колективот „syntfarm“ лоциран во Сингапор и на Институтот за флексибилни култури и технологии „НАПОН“ во Нови Сад, Србија. Владимир Тодоровиќ работи со шифрирани и генеративни системи кои што му овозможуваат да сподели дел од своите идеи во бројните кинематографски медиуми. Со запишувањето на компјутерски кодови, тој создава наративни структури кои што ги нарекува генеративни филмови. Неговите проекти се изложувани и прикажани на следните настани: 39тиот Меѓународен филмски фестивал во Потердам, Rencontres Internationales 09, Видеоформи, ICA Сингапур, ISEA09, ISEA08, Enter3, Wired NextFest, Dislocate07, ISEA06, Siggraph 06, Transmediale 05, File 2004, MuseumsQuartier Vienna, Machinista, Entermultimediale 2, WRO 05, Музеј на современа уметност во Белград итн. Врз неговите дела критички се осврнале: Појтерс, Channel NewsAsia, “Smart Surfaces” – Springer/Birkhäuser, Wired, New Scientist, Gamasutra, Futures-labs, [Neural.it](#), Res Magazine, [Selectparks.net](#), Turbulence, Artmagazine, Remont, Danas, итн. Во изминатиов период претседавал со Ludic Interfaces и е организатор на ISEA08 во Сингапур.

4. Дениса Кера

Дениса Кера е професор по интерактивен медиумски дизајн и теорија на новите медиуми. Во нејзиното тековно истражување таа се обидува да ја зближи философијата и дизајнот, темите и методологиите на истражувањата на Здружението за наука и технологија (STS) со интерактивниот медиумски дизајн. Се фокусира на спојување на личната геномика со веб 2.0 и социјалните мрежни платформи, како и проблемите кои се појавуваат при дизајнот во новите биотехнологии. Има големо искуство како куратор на изложби и проекти поврзани со уметноста, технологијата и науката како што се "WEB 2.0 generation" на фестивалот ENTER3 <http://www.enter3.org>, "Уметници во лаборатории " и "ТрансГенеза: фестивал за биотехнологија и уметност" <http://www.transgenesis.cz> во 2006 г. и 2007 г., Одделот за уметничка игра на Ентермултимедиале фестивалот во 2005 г. <http://www.entermultimediale.cz/>. Има докторат по Информативна наука од Карловиот универзитет (Прага, Чешка) во 2006 г. каде што исто така се здобила и со магистерска титула во 1999 г. Нејзината докторска дисертација (Новата медиумска теорија како онтологија на компјутерскиот код) истражува различни обиди за дефинирање на новата медиумска теорија, прашања за перформативноста и компјутерските кодови. Нејзината магистерска теза (Развојот на современата философија во 20от век: парадигми на јазикот, текстот, хипертекстот и мултимедиумите) постави нова теорија во однос на континенталната философија. Пред да се придружи кон NUS, Дениса Кера работеше како помошник истражувач во Центарот за глобални студии, Академија на науки и во Карловиот универзитет во Прага, каде што се осврна на постхуманистичките аспекти на општеството и глобализацијата во контекст на технолошкото забрзување и еволуционите теории. Исто така била дел од програмата Студии на новите медиуми, односно дел од основачите на овие студии на Карловиот универзитет, од програмата на докторските студии на Факултетот за архитектура, Техничкиот факултет во Прага, како и неколку програми за дигитална уметност.

5. Едуардо Кац

Едуардо Кац е меѓународно познат по неговата присутност во телекомуникациите и биоуметноста. Пионер во телекомуникациската уметност во 80тите, години пред веб-мрежите, Едуардо Кац се појави во почетокот на 90тите со своите радикални дела во кои ги комбинира телероботиката и живите организми. Неговата визионерска интеграција на роботиката,

биологијата и мрежното поврзување ја истражува флуидноста на положбата на субјектот во пост-дигиталниот свет. Неговите дела обработуваат теми кои се протегаат од митопоетиката на интернет искуството (Уирапуру) до културното влијание на биотехнологијата (Настанок); од променливата состојба на меморијата во дигиталното доба (Временска капсула) до дистрибуираното колективно делување (Телепортирање на непозната состојба); од проблематичноста на поимот „егзотично“ (Рара Авис) до создавањето на животот и еволуцијата (Зеленото флуоресцентно зајаче).

На прагот на 21от век Кац отвори нов правец за современата уметност со неговата „генетички модифицирана уметност“, првин со неговото пионерско генетички модифицирано дело под наслов Настанок (Genesis) од 1999 г., коешто содржеше „уметнички ген“ што тој го измисли, а потоа со флуоросцентното зајаче наречено Алба во 2000 г. Почнувајќи од првите интернет експерименти во 1985 г. до комбинирањето на дигиталното со биолошкото, Кац постојано ги испитува философските и политичките димензии на процесите на комуникации. Подеднакво засегнат и од естетичките и социјалните аспекти на вербалната и не-вербалната интеракција, во своите дела Кац ги испитува јазичните системи, размената на дијалог и комуникацијата меѓу различните видови. Делата на Кац, коишто често ги поврзуваат виртуелните и физичките простори, воведуваат алтернативни начини на сфаќање на улогата на комуникацискиот феномен во создавањето на заедничките реалности. Кац ги соединува различните медиуми и биолошките процеси за да создаде хибрид од конвенционалните операции на постоечките комуникациски системи. Кац првин ја употреби телероботиката во 1986 г. поттикнат од желбата за конвертирање на електронскиот простор од медиум на претставување во медиум на далечинско дејствување. Тој создава дела во кои акции извршени од интернет учесници директно физички се манифестираат во оддалечен галериски простор. Често потпирајќи се на неограниченото одложување на крајот и интервенцијата на учесникот, неговите дела поттикнуваат размена на дијалог и се соочуваат со комплексни теми во однос на идентитетот, дејствувањето, одговорноста и самата можност за комуникација. Делата на Кац се изложувани меѓународно, во простори како што се Егзит Арт и Галеријата за ликовни уметности Роналд Фелдман, Њујорк; Maison Européenne de la Photographie, Париз, и Lieu Unique, Нант, Франција; Центар за современа уметност ОК, Линц, Австрија; Центар за ИнтерКомуникација (ICC), Токио; Галеријата Џулија Филдман, Чикаго, Музејот за уметност, Сеул, Кореја; и Музејот на модерна уметност, Рио де Жаниеро. Неговите дела биле прикажувани на биеналиња како што се Јокохама Триенале, Јапонија, Биенале на Сао Пауло, Бразил и Gwangju Biennale, Кореја. Неговите дела се дел од постојаната колекција на Музејот за модерна уметност во Њујорк, ZKM Museum, Карлсрухе, Германија и Музејот за модерна уметност во Рио де Жаниеро меѓу другите.

Делата на Кац се прикажани во публикации за современа уметност (Flash Art, Artforum, ARTnews, Kunstforum, Tema Celeste, Artpress, NY Arts Magazine) како и во медиумите (ABC, BBC, PBS, Le Monde, Boston Globe, Washington Post, Chicago Tribune, New York Times). Кац е добитник на многу награди меѓу кои Златна Ника, најпрестижната награда во областа на уметноста во медиумите и највисоката награда доделена од Арс Електроника. Предава и издава насекаде во светот. Неговите дела се документирани на осум јазици на: <http://www.ekac.org>. Кац е дел од уредништвото на журналот Леонардо, издаден од МИТ Прес. Неговите текстови за уметноста, издадени во неколку книги и списанија во многу земји, се издадени во два тома: **Telepresence and Bio Art : Networking Humans, Rabbits and Robots** (Ann Arbor: University of Michigan Press, 2005) и **Luz & Letra** (Rio de Janeiro: Contra Capa, 2004). Поезијата на Кац е издадена во збирката **Hodibis Potax** (Édition Action Poétique, Ivry-sur-Seine (France) и Kibla, Maribor (Slovenia), 2007). Книги кои го обработуваат Кац и неговите дела се: **Eduardo Kac : Move 36**, уредник-Elena Giulia Rossi (Paris : Filigranes Éditions, 2005), **The Eighth Day: The Transgenic Art of Eduardo Kac**, уредници-Sheilah Britton and Dan Collins (Tempe: ISA/ASU -- New York: DAP, 2003) и **Eduardo Kac** (Valencia: IVAM, 2007).

6. Зоран Тодоровиќ

Зоран Тодоровиќ (Србија) е уметник роден во Белград во 1965. Живее и работи во Белград. Работи како доцент на Факултетот за уметност, Универзитет за уметност во Белград. Има дипломирано на отсекоот за сликарство на Факултетот за уметност, Универзитет за уметност во Белград. Има неколку соло изложби: Galerija Kapelica (2010), Словенија; Biennial 53 Venezia Pavilion Serbia (2009); Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Нови Сад, Србија (2009); Artspace, Сиднеј, Австралија (2005); Muzej suvremene umjetnosti, Загреб, Хрватска (2004). Има учествувало на повеќе групни изложби: „FAQ Serbia“ Austrian Cultural Forum, New York, U.S.A. (2009), Experience of Closeness, Toki Art Space, Токио, Јапонија; Ars Electronica Festival, Linz, Österreich; Ecology of techno mind, Lentos Art Museum Linz, Österreich; Hibridno-Imaginarno: slikarstvo i/ili ekran o slici i slikarstvu u epohi medija, Muzej savremene umetnosti Vojvodine, Нови Сад, Србија; In Between: Long Distance Relation-ships, Galery TPW, Canada; Touch Me festival, OutInOpen, Загреб, Хрватска; Anthologie der Kunst, Z.K.M. Karlsruhe, Германија; L 'Art video de Serbie, Centre Pompidou, Париз, Франција; Infant, Intenacional Festival of Alternative and New Theatre, Нови Сад, Србија; Xflm festival za eksperimentalni film, video i novi medii, Софија, Бугарија; The national review of live art Midland, Перт, Австралија; Akademie der Kunste, Берлин, Германија; New territories, Scotlands international Festival of live arts, Глазгоф ВБ.; (NRLA) – Eat it, Kampnagel, Хамбург, Германија; Cultural and political strategy, Muzej savremene umetnosti Белград, Србија; итн.

7. Збигњев Оксиута

Збигњев Оксиута е уметник, архитект и научник кој експериментира со можноста за дизајнирање на биолошки структури. Неговото дело комбинира архитектура, биологија, физика, и генетички инжинеринг. Оксиута се концентрира на минимизирање на неговото истражување на просторот колку што е можно повеќе: на физичкото егзистирање засновано примарно на потврдливите физички и хемиски параметри тргајќи ги настрана историските, социјалните, урбанистичките и естетските фактори. Неговите проекти, како "Spatium Gelatum" и "Breeding Space" and "Градина на просторот" ги и биолошки материјали коишто го овозможуваат развојот на нови животни навики во биосферата и во просторот. Ги добил наградите во 2007 година Distinction, Hybrid Art, Ars Electronica, Linz. Моментално предава како клинички професор асистент, на Училиштето за архитектура, RPI Rensselaer Polytechnic Institute, Troy, Њу Сок, САД.

8. Марчело Меркадо

Роден во 1963 година, тој е аргентинец со италијанско потекло. Живее и работи во Брул, Германија. Неговата работа може да се окарактеризира како интердисциплинарна, односно вклучува слики, видео уметност, биоуметност, предмети, инсталации, роботика, соундарт и мрежни проекти. Делата на Меркадо се засноваат на врската меѓу биологијата, технологијата и уметноста.

Тој е стипендист на: 1996 -1997 г. Фондација Џон Д. и Кетрин Т. Мекартур, Фондација Рокфелер и Фондација Лампадиа; 1999-2001 г. Академија за уметноста во медиумите во Келн, Германија, 1993 г. Фондација Анторкас; Фондација Џон Д. и Кетрин Т. Мекартур, Фондација Рокфелер. Неговите дела се изложувани во Музејот Лудвиг, Келн; ZKM Карлсрухе; Националниот музеј на современа уметност Реина Софија во Мадрид; Филмскиот фестивал Њујорк во Линколн центарот; Биенале „Подвижни слики“ во Женева, Швајцарија; ArtCologne; CaixaForum, Барселона; Музеј на современа уметност во Буенос Аирес; Ludvig Forum für Internationale Kunst, Ахен; Кунстхаус, Дрезден; Галерија Тент, Ротердам итн. Во 1994 година, Меркадо ја доби

првата награда на Видеофестивалот во Берлин; Во 1998 и 2001 година ја доби првата награда на ВидеоБразил, како и посебни почести во 2006 година; Premio Kopex, Буенос Аирес, Аргентина; гран при на Фестивалот за видео форми, Клермонт-Феранд, Франција 1999 година; гран при на 4-тиот Мондијал на видео во Брисел. Неговата последна групна изложба беше „40 години видео-уметност, Германија, 2 дел“.

9. Мелентие Пандиловски

Мелентие Пандиловски е директор на Центарот за визуелни и културни истражувања при Институтот Евро-Балкан во Скопје. Пред тоа бил директор на Фондацијата за експериментална уметност во Аделаида (2003-2009), Северна Австралија и директор на Центарот за современа уметност во Скопје (1999-2003). Има курирано повеќе од 100 изложби и организирано бројни симпозиуми, конференции и работилници, во Европа и Австралија, како што е Саемот на електронски уметности SEAFair во периодот од 1997-2002. Во неговото теоретско истражување се занимава со испитување на врските меѓу уметноста, културата, технологијата, индивидуалниот идентитет и свеста. Уредник е на „Art of the Biotech Era“ (EAF Аделаида, 2008). Неговите публикации ги вклучуваат „On Modes of Consciousness(es) and Electronic Culture“, In Glimpse, Phenomenology and Media, Сан Диего, Калифорнија, 2000, „Позицијата на културата во Северноисточна Европа“, во Разбирање на Балканот, Центар за современа уметност, Скопје 2002 г., „Consciousness and Electronic Culture“, In Consciousness Reframed (Catalogue of 4th International CAiiA-STAR Research Conference), Перт, 2002 г. Има удел во Меѓународниот симпозиум на електронските уметности како уметник и теоретичар (Чикаго 1997 г, Ливерпул/Манчестер 1998 г, Нагоја 2002 г., Сингапур 2008 г.) Неговите текстови се присутни на меѓународни конференции како што се “The Phenomenology and the Web” во Сан Диего, “Consciousness Reframed” во Перт, “Qi and Complexity”, во Пекинг. Член е на Одборот на директори на Здружението за феономенологија и медиуми во Сан Диего.

10. Микалис Пишлер (Michalis Pichler)

Микалис Пишлер е поет и уметник со седиште во Берлин. Работи концептуално, често во серијали со вернакуларен материјал. Неодамна настапи во Stichting Perdu (Амстердам), Badischer Kunstverein (Карлсрухе) и PS1 (Њујорк) и учествуваше во групни изложби во Drawing Center (Њујорк), Alterna у Corriente (Мексико Сити) и Midway Contemporary Art (Балтимор). Автор е на *Der Einzige und sein Eigentum* ("најголеми хитови"), *TWENTYSIX GASOLINE STATIONS* (Printed Matter, Inc.), *Un Coup de Dés Jamais N'Abolira Le Hasard* ("најголеми хитови"), и *срца* (Револвер).

www.buypichler.com

11. Ники Спероу (Niki Sperou)

Ники Спероу е визуелен уметник и есеист, која пред се го обработува концептот на човековиот идентитет. Нејзиниот долгогодишен интерес за културните, политичките и економските импликации на биотехнологијата е централен фокус во нејзините дела од 2001 година. Биотехнолошки настани/изложби во кои учествувала се: Конвенција АусБиотек 2003 година (Конгресен центар во Аделаида), Heath Bunting's *DIY DNA DAY* (Cube Gallery), *Man A Plant* (Flinders University), *Biotech Revisited* куриран од страна на Мелентие Пандиловски (EAF) и *Khemia : Living Alchemy* (RIAus). Добитник е на наградата за уметници на Фестивалот Фринџ за нејзината инсталација *Химера* која беше дел од нејзиното истражување за сплетот меѓу биотехнологијата и античката грчка култура. Од 2006 година таа е постојан уметник на Катедрата за Медицинска Биотехнологија, Флиндерс Универзитет, Северна Австралија. Со поддршка на Флиндерс Универзитетот, Австралиската фондација за експериментална уметност

и Кралскиот институт за наука на Австралија таа има презентирани работилници за биотехнолошка уметност.

12. Петко Доурмана

Петко Доурмана е медиумски уметник, кој живее во Софија, Бугарија и Лондон, Велика Британија. Работи со разни современи уметнички форми кои потекнуваат од технологијата и новите медиуми. Во моментот, неговиот уметнички интерес е насочен кон истражување на човековите перцепции и можности за комуникација со користење на предностите (како и загубите) на новите технологии. Поголемиот дел од неговите дела, истражувања и експерименти се базираат на визуелна репрезентација на историјата и визиите за иднината. Неговите уметнички проекти се прикажани во уметнички простори кои имаат форма на бела коцка, како што се ZKM во Карлсрухе, ICA во Лондон, Музејот за уметност во Челси, Локација 1 во Њујорк, но исто така и на отворен простор во Софија, Берлин, Манчестер, Њујорк. Тој е основач и претседавач на ИнтерСпејс Асоцијацијата.

13. Пјер Луизи Капучи

Пјер Луизи Капучи се занимава со комуникациски технологии и поврзаноста меѓу уметноста, науката и технологијата од самиот почеток на 80тите. Професор е на Универзитетот „Ла Сапиенца“ во Рим, универзитетите во Болоња и Фиренца. Во моментот предава на универзитетите во Болоња и Урбино, како и на неколку институти за ликовни уметности. Капучи има издадено книги во областа на виртуелните технологии и поврзаноста на културата со сензорното претставување (1993); влијанието на технологиите врз човековото тело (1994); и за уметноста, науката и технологијата (1996). Капучи исто така има соработувано во европски проекти за технолошки комуникации. Основач е (во 1994) и уредник на првото италијанско интернет списание, „НетМагазин“, подоцна само „МагНет“, истражувачки проект за врската меѓу културата и технологијата, во соработка со универзитетите во Болоња и „Ла Сапиенца“ во Рим. Основач е и уредник на Ноема (2000) (<http://www.noemalab.org>), веб страница посветена на културно-новата технолошка взаемна поврзаност и влијанија, при што „култура“ исто така значи „навики“, „животен стил“, „комуникации“, „уметност“, „општество“, „економија“, „медиуми“, „философија“..., додека поимот „нови технологии“ треба да биде сфатен како термин со пошироко значење кое го надминува дигиталниот свет. Капучи работи како консултант во областа на новите медиуми (компјутерски слики, хипермедиуми, холографија, телематика, и нивните апликации) со јавни и приватни организации. Неговата теоретска активност е засегната со идиоми, техники и технологии на претставување и комуникација во областа на комуникацијата и уметноста, со употреба на уметнички форми кои се базирани на технолошката наука. Во областа на применетото истражување, работи на можностите кои ги нудат социјалните врски поттикнати од страна на интернет комуникацијата и новите медиуми.

14. Полона Тратник

Полона Тратник, се има здобиено со докторат по филозофија и теорија на визуелната култура на UP FHŠ (2007), магистратура по скулптура (2001), а дипломирала сликарство (1999) на UL ALU. Таа е помошник истражувач на Центарот за истражување и наука во Копар (www.zrs.upr.si) и доцент на филозофија на култура на Факултетот за општествени науки во Копар (www.fhs.upr.si). Како уметник што истражува таа е активна во областа на био-уметноста и има учествувало во неколку значајни светски настани: *Ars Electronica* (Линц, 2008), *Bios 4* (Севилја, 2007), *Vitae* (Антверп, 2007), *In Vivo in Vitro* (Атина, 2006), *Biennial for Electronic Arts* (Перт, 2004), *L'Art Biotech* (Нант, 2003) etc. Соработува со Центарот за трансфузија на крв во Словенија. Директор е на Институтот Хоризонти, секретар на Словенското општество за естетика (од 2005), и беше уметнички директор на Break 2.3 festival *New Species* (2005). Има

добиено неколку награди (Бартол, Златна птица 2005, Преглеј, студент Прешерн, Ротари клуб, и беше номинирана за фондот Прешерн 2009 и 2010). Нејзините монографии се: *In Vitro. Alive Beyond Body and Art* (2010), *Transart. Culture and Art in Global Conditions* (2010), *The End of Art. Genealogy of Modern Discourse: from Hegel to Danto* (2009), *Art: Resistance, Subversion, Madness* (ed., 2009). Има предавано на неколку универзитети (UNAM, Универзитет на наука и технологија на Кина, Универзитет за уметност и дизајн на Хелсинки Таик и други). URL: www.ars-tratnik.si. Менаџер е на проектот *Hair in vitro*: www.horizonti.net.

15. Рајнер Марија Матисик

Роден е во 1967 година, живее во Берлин, а студирал ликовна уметност на Hochschule für bildende Künste во Брауншвејг и во Ateliers Arnhem. Во 2004 г. го режирал проектот за развој во уметноста »Институт на Биолошка скулптура« во Hochschule für bildende Künste во Брауншвејг. Предавач е на Институтот за визуелни уметности, Земјоделски факултет, Универзитет во Брауншвејг; Во 2008–2009 г. е визитинг професор по скулптура на Fachhochschule Kunst во Арнштадт. Своите уметнички дела ги изложувал во институции како што се Centre Pasquart, Биел, Швајцарија; Neue Gesellschaft für bildende Kunst, во Берлин; EM Projektraum deutscher Künstlerbund, laboratoria moskau; Коениг музејот во Бон; Georg Kolbe Museum и Künstlerhaus Bethanien, во Берлин; Staatliche Kunsthalle во Баден Баден; Fundación Cesar Manrique, во Ланзарот; Kunstverein Hannover; Martin-Gropius-Bau, во Берлин; Kunsthalle во Берн, Швајцарија. Добитник е на грантови од Studienstiftung des deutschen Volkes, Kunstfonds e.V., DAAD, KFW Bank, Stiftung NORD/LB – ÖFFENTLICHE, и Берлинскиот Сенат.

16. Рој Аскот

Рој Аскот е уметник и теоретичар кој истражува во областа на кибернетиката, техноетиката и синкретизмот. Тој е основач-претседател на Планетарниот колегиум, меѓународна платформа за уметност, технологија и свесно истражување, со седиште во Универзитетот во Плимут, и гранки во Милано и Цирих. Предавал како професор во Сан Франциско, Минеаполис, Виена и Торонто, бил Почесен професор на Универзитетот во Алборг, Данска и Унверзитетот во Лондон Thames Valley. Неговите меѓународни изложби варираат од Венецианското биенале до Арс електроника. Ретроспектива на неговите дела беше претставена во Incheon International Festival of Digital Art, Кореа, септември 2010 г., и беа изложени под насловот The Syncretic Sense во Уметничкиот центар во Плимут, во Велика Британија мај 2009 г. Негово најново дело е LPDT2, 2010 г., Вториот живот на La Plissure du Texte, негово генеричко дело за „дистрибуирано авторство“ во 80тите. Неговите дела се издавани нашироко, преведувани и користени за референци. Бул советник на неколку институции за уметноста во медиумите во Европа, Австралија, Јужна Америка, САД, Јапонија и Кореа. Уредник е на Technoetic Arts и е Почесен уредник на Леонардо.

17. Сашо Панов

Д-р Сашо Панов е вонреден професор по молекуларна биологија, молекуларна генетика и генетско инженерство на Институтот за биологија, Природно-математички Факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Република Македонија. Има дипломирано на студиите по биологија (Биохемија и Физиологија) во 1994 г., магистрирал во 1999 г. а докторирал на молекуларна биологија во 2005 г. Се јавува во улога на ментор на магистерски и докторски трудови. Во моментот е Раководител на пост-дипломските студии и координатор на додипломските студии по молекуларна биологија на Факултетот. Неговиот научен интерес се движи кон молекуларна генетика на човековиот канцер. Д-р Панов е автор и ко-автор на

бројни научни списанија, конгресни презентации и издадени книги. Бил главен истражувач на меѓународни проекти, замник координатор (биологија) на ТЕМПУС проекти и учесник во ФП7 проект. Тој е избран за член на Организацијата Човечки геном, Европско здружение за човечка генетика и многу други заедници.

18. Славчо Димитров

Дипломирал на катедрата за Општа и компаративна книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитетот Св. Кирил и Методиј. Магистрирал на Родови студии и филозофија на Институтот Евро-Балкан, каде што е студент на докторски студии. Работи како истражувач и асистент на постдипломските Родови и Културни студии на Институтот за општествени и хуманистички истражувања Евро-Балкан, како и како проект координатор во Центарот за визуелни и културни истражувања во Институтот. Во последните неколку години координирал неколку проекти од областа на човековите права и недискриминација на маргинализирани заедници. Во моментот е и координатор на Колаицијата за Сексуални и здравствени права на маргинализирани заедници. Неговите главни теориски интереси се поврзани со родот, културата, идентитетот и нарацијата, биополитика, деконструкција на субјективитетот и квір теоријата. Има објавено неколку академски и кураторски текстови во Македонија и странство поврзани со литература, филмска теорија, род, сексуалност и идентитет и современа уметност во Македонија

19. Станимир Панајотов

Станимир Панајотов (1982, Бугарија) дипломирал на Филозофија при Софискиот Универзитет и е магистрант по Филозофија и Родови студии при Институтот Евро-Балкан, Скопје. Има пишувано и објавувано во областа на континенталната филозофија и квір и родовата теорија. Помеѓу неговите интереси се Платон, Маркс, Негри, Гатари, Фуко, Берсани и Еделман; проблемите поврзани со сингуларноста/универзалноста, продукција на субјективитет, “анти-социјалниот” пресврт во квір теоријата итн. Исто така работи како free-lance преведувач и има направено преводи на Peter Berger, Wendy Brown, Adrienne Rich, Eve Sedgwick, Diana Fuss, David Halperin, и актуелно на културната теоретичарка Јасна Котеска. Моментално работи на доцната Платоновска филозофија.

20. UBERMORGEN.COM

Уметничко дуо создадено во Виена, Австрија, од страна на Лизвикс и Ханс Бернхард. Зад UBERMORGEN.COM се наоѓа еден од најнеспоредливите идентитети, контроверзен и радикален, на современата европска техно-ликовно уметничка авангарда. Нивниот отворен опсег на концептуална уметност, цртање, софтверска уметност, пикселско цртање, компјутерски инсталации, мрежна уметност (net.art), скулптура и дигитален активизам (медиумско хакирање) го трансформира нивниот бренд во хибриден Gesamtkunstwerk. Компјутерот и мрежата се (зло)употребуваат за создавање на уметност и комбинирање на нејзините бројни форми. Постојаното амалгирање на фактот и фикцијата посочува на екстремно проширен концепт на работните материјали, кои за UBERMORGEN.COM исто така повлекуваат (меѓународни) права, демократија и глобална комуникација (влезно/излезни циклуси). “Ubermorgen” на германски значи „денот после утре“ и „супер-утре“. <http://www.UBERMORGEN.COM>

Лизвикс (lizvlx) (A, *1973)

UBERMORGEN.COM

Лизвикс е net.artist која работи во областа на дигитални слики, медиумски активизам и

програмирање. Студирала комерцијални науки, како и ликовна уметност во Виена, а во моментот е со седиште во Свети Мориц и Виена. Со употреба на технологијата, компјутерите и скулптурата како медиуми од 1994 година, таа ги изложува нејзините net.art дела во простории како што се Ars Electronica (Австрија), Konsthall Malmoe (Шведска), NTT ICC Museum (Јапонија), ARCO (Шпанија) или Lentos Kunstmuseum (Австрија). lizvix беше еден од основачите на 194.152.164.137 и на netznetz.net. Лизвикс е алергична на млечни протеини и сака да ја менува бојата на косата.

Ханс Бернхард (Hans Bernhard) (A/CH/USA, *1973)

UBERMORGEN.COM

Ханс Бернхард е писател, акционист и медиумски уметник кој работи во областа на медиумско хакирање, txt-модификација и мрежна уметност (net.art). Од средината на 90тите тој е чест предавач на конференции и универзитети насекаде во светот, и ги изложува своите дела во простории како што се Laboral Gijon (Шпанија), SFMOMA (САД), transmediale Berlin (Германија), Музеј на современа уметност во Токио (Јапонија), МОКА Тајпеј (Тајван) или Мумок Виена (Австрија). Ханс Бернхард е еден од основачите на легендарната etoy.CORPORATION. Студирал визуелна комуникација, дигитална уметност и естетика во Виена, Сан Диего, Пасадена и Вупертал. Ханс Бернхард обожува да привлекува внимание и е несигурен во однос на својата фризура.

21. ФоАм (FoAM)

Маја Кузмановиќ е магистер по Интерактивни мултимедиуми (Универзитет во Портсмут). По дипломирањето има соработувано на неколку интердисциплинарни проекти во истражувачки институти во Европа и САД (како што се CWI, Холандија, GMD, Германија; Starlab, Белгија). Нејзиното истражување опфаќа временска интеракција, интерактивно раскажување, HCI и генеративен медиумски дизајн за виртуелна и поделена реалност. За овие дела Кузмановиќ беше избрана како една од стоте најдобри Млади иноватори во Технолошкиот преглед на МИТ. FoAM, основан од страна на Кузмановиќ како оддел за културно истражување на Старлаб во 2000 година, прерасна во независна организација во 2001 година, доби канцеларии во Брисел и Амстердам во 2002 година, а во 2004 година Лабораторија за поделена реалност. Улогата на Маја Кузмановиќ како координатор на FoAM и уметник-истражувач, ѝ дозволува да помине голем дел од нејзиниот живот во меѓупросторот на виртуелното и физичкото, природното и технолошкото, културното и научното.

Ник Гафни (Nik Gaffney) е основач и истражувач за медиуми+системи во FoAM во Белгија. Неговиот интерес во сврзувањето на сè со сè друго го претвори во мултидисциплинарен октопод, кој работи на проекти кои опфаќаат од визуелно програмирање до прецептуално моделирање и алгоритмичен медиумски дизајн. Неговите студии покриваат области од компјутерската наука, когнитивната наука и органската хемија на Универзитетот во Аделаида, Австралија. Како еден од основачите на уметничкиот колектив mindfluX, тој работи на инсталациони парчиња, изведби и е основач на електронското списание mindvirus. Член е на Farmersmanual, паневропски, мултисензорен конгломерат на безредие. Во рамките на колективот работи на мрежна сонификација при што создава алуминиумски точиња и мали пластични геометриски модели. Farmersmanual одржува континуитетен хаотичен тек на изведби и инсталации од 1996 г., при што неодамна ја доби наградата на БиБиСи за „Експериментален албум на годината“ за 95 часовниот ДиВиДи еп РЛА.

22. Филип Јовановски

Роден во Битола, архитект и визуелен уметник. Студирал на Архитектонскиот факултет во Скопје. Со неговата работа тој ја истражува границата помеѓу различни медиуми и нивна интердисциплинарна врска (дизајн, театар, филм, видео, инсталации). Основата на неговите дела е трансформација на значењето на просторот како есенцијален елемент во дефинирањето на архитектурата во сите нејзини различни начини на перцепција и доживување. Уметнички директор е на фестивалот за современа уметност АКТО во Битола. Учествувал на повеќе театарски фестивали, видео фестивали и филмски фестивали во Европа, Јапонија, Америка, Србија, Словенија и Хрватска. Работел како организатор и куратор на неколку регионални изложби во склоп на АКТО фестивалот (2006-2009). Има работено на околу 15 сценографии за театарски претстави, 10 видео дела, кратки и документарни филмови и неколку групни изложби како Биеналето на млади уметници во Музеј на современа уметност во Скопје на тема *идентитети* и изложбата *Книга уметнички објект* во Музеј 25 мај, Белград 2009.

Од 2008 работи како надворешен соработник асистент на Европскиот факултет во Скопје, на катедрта за арт и дизајн, на предметите: визуелни комуникации, дизајн на книга, дизајн на плакат и амбалажа, графички дизајн. Добитник на неколку награди за дизајн, сценографија и видео. Во моментот работи на својата прва самостојна изложба подржана од Министерство за култура на РМ со наслов *Polaroid memory me is someone else* која ќе се одржи во Музеј на град Скопје.

